

A'
CSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(22.)

Költ *Bétsben*, Szent Mihály - Havának
(Septembernek) 12-dik napján, 1794-dik
Éfztendőben.

Hadi Környvállások.

*Móza i Armádiánkhoz intézett bátszó
írása Hertzeg Koburnak:*

„**M**éltóztatott helyt adni ő Felsége,
az én alázatos jelentésemnek, el-
fogadván kívánságomat, a' Sereg' fő-
kormányozásának le-tétele eránt, mellynek
folytatását nem engedte többé nekem,
meg-rontsolódott egészségem, 's el-fogyott
eröm; és ezen kormányozást, bízta ő

Z

Felsége azonnal, Hadi-Tármester Gróf *Clerfayt* ö Excellentiájára. — Akartam közleni a' Sereggel, ezen változást. Bizonyosokká teszem egyfzersmind, ezen alkalmatossággal a' Generálisokat, és Tiszteket általánfogva, valamint közönségesen az egész Ármádiát: hogy felette nehezen esik nekem ezen meg-válás. Kérem, győződjenek-meg felőle, hogy illy derék Seregeknek betsüllése, az ő jó-akarattjokért és személlyes hajlandóságjokért 's barátságjokért való háládatosság, leg-drágább érzékenységeim között valók lesznek mindenkoron; valamint az ő emlékezetek is örökre kedves fog lenni nállam. Az ő fegyvereiknek szerentséjét és ditsőségét óhajtó kívánságim, kísérni fogják őket mindenütt; és ha meg-szünök is most Fejek és Vezérjek lenni: nem szünik-meg mindazáltal soha bennem, az ő érdemeiknek tsudálása, az ő tetteiken való örvendezés, és barátságjokkal való ditsekedés. Híszem, hogy úgy fogják ők venni belső érzéseimnek ezen ki-nyilatkoztatását, mint egy fel-buzdúltt szív' forró indulatinah kitöltését, 's hozzájok vonzó hajlandóságomnak, és tölem való betsültetéseknek vég-próbáját. “

Aquisgránumból, Auguft. 30 dikán.—
„A' Ts. Kir. Sereg' mozgásaiból tsalhatatlanúl lehet látni, hogy minden órán elébb fog az nyomólni. Úgy értjük, hogy *Luxen-*

burg Várába nyóltz száz eleséges szekerek mentek-bé. A' melly Frantzia Olstály el akarta azokat rablani, résszerént el-vezett, résszerént fogságra jutott. “

Hollandiai Geldriának Venló nevü Városából, Auguft. 29-dikén. — „Tsak ugyan által-rontának határunkon a' Frantziák, és, mivel nem vala éppen akkor előttök semmi ellent-álló erő: meg-lepék *Eyndhoven* Városunkat. Szénát, abrakot, 's más egyéb efféléket, és pénzt is kívántak a' Lakosoktól. Mihelyt kezdett vala bényomúlni az Ellenség *Eyndhoven*be: mindjárt hír adódott onnan *Hertzogenbusch*ba, (melly frantziáúl *Bois le Duc*nek, deákúl *Silva Ducis*nek neveztetik); melly híradásra tüstént indúlt *Eyndhoven* felé, egy jó számú Olstály a' *Hollandus* Seregből. Ennek érkezését látván a' Frantziák, el-siettek prédájokkal; de a' Miéink tsak ugyan bé-érhették még őket, 's vissza-vették tőlök a' rablott holmiket. “

Hervéből, Augufusnak 31-dikén. — „A' Ts. Kir. Sereg, egyesítette magát az Anglusokkal, a' kik *Haffeltig* nyomúltak-elő. “ — (*Haffelt*, kis Váro, a' *Lüttich* Hertzegségnek *Lofs* nevezetü Grófságában. Öt órannyira esik *Mastricht*től.)

Frankfurtból, September' 3-dikán. — „A' *Sváb* Kerületnek Kormányzéke olly rendelést tett, hogy 40 ezer fegyveres Ember állítódjon - ki, a' melly, *Német-*

Országának ezen szélét meg-óltalmazza a' Frantziáknak bé-ütésektől. "

A' Német - Birodalomnak *Vesztfáliai* Kerületében fekvő, 's a' *Palatinátusi Vál.* Hertzeg' birtokában lévő *Berg*, és *Jülich* (*Juliers*) Hertzegségek, hat ezer mérő rozst, 12 ezer mérő zabot, és száz ezer portzió szénát fognak szolgáltatni hónaponként *Móza*i Seregünknek.

Egy *Londoni* Tudósítás szerént — melly költ Auguszt. 22-dikén — *Skótzsiának Holy-Island* nevezetű Szigetjéhez hat első, és négy közép-nagyságú Orosz hadi hajók érkeztek, a' mellyeken lévő Seregből egy Tiszt küldetett *Londonba*, bizonyos írásokkal. Ezen hajókat azért küldötte az *Orosz Tsászárné*, hogy e' mostani hadban olly végre fordítsa azt a' *N. Britanniai* Minisztérium, a' millyen leg-jobbnak fog magának a' Minisztériumnak tettezeni.

Anglia partjai közzül akarmellyikre próbálnának ki szállani a' Frantziák, — a' mint készülnek — eröss ellentállásra találnának, mert általán - fogva meg vagynak azok rakva *Katonasággal*.

A' Frantziák is kapnak ottan - ottan, alkalmas tengeri prédákra, mellyek okozák, hogy *Brestben* a' leg-szebb ánglus kalapokat meg lehet venni húsz, 's a' tzipököket hét liveren; hanem a' vélek hadakozó *Tengeri-Hatalmasságok* is — nevezetesen az *Ánglusok* — igen jól hozzá

látnak az ő rakott hajójaiknak rablásához. Nevezetesen *Murray Contre* - Admirálisról írják *Londonból*, hogy az, *Északi-Amerika'* partjaitól nem melleze, negyven rakott Fran. hajókat nyert.

Az *Északi - Amerikabéli* Közönséges - Társaságnak Képviselői, végezvén egy huzombéli Ülésseiket a' múlt Ján. 9-dikén, reá bizták a' Végre - hajtó - Hatalomra, hogy a' *Sz. Jamesi (Londoni)* Udvarnál sürgettesse egélliz erőben, a' Közönséges Társaság' kárainak megterítettését: melly tárgy eránt kezdendő alkunak a' míg vége lejend: nem fog addig az *Amerikai* Közönséges - Társaság erőszakosan hozzá nyúlni a' nálla lévő *Anglus* jószágokhoz. — Hogy azonban minden esetre kélzen leheffen a' Közönséges - Társaság; el küldötte *Wagne* Generálissát nyóltz ezer Emberrel, *Canada* széleihez. — Az *Anglusok* se múlatnak el részekről hadi készületeket tenni, *Északi-Amerikabéli* Birtokaikban.

A' *Frantzia* nagy hajós Sereg, Auguft. 20-dikán szándékozott tengerre szállani, *Brest* Városa' ki-kötő helyéből.

A' *Frantzia*-Országí Rojalistákat újra fel-támadttaknak írják *Londonból*, a' hová egy Rojalista-Tifzt vitte ezt a' hírt mostanság *Vendéeből*, 's ötven és hatvan ezer között állította lenni a' Rojalista-Sereg' számát.

Olasz-Országból többet is írnak; azt t. i., hogy a' Hazájokból ki-költözött, és eddig *Olasz*-Országban tartózkodott *Frantziák*, csoportosan takarodnak-vissza *Fran. Ország*nak déli részébe, mellyben, az ő

értelmekkel eggyező értelmet kezdett nyilatkoztatni mindenütt, a' Lakosoknak nagyobb része.

A Szárdiniai Király' lakó Városából, Turinból, Auguft. 23-dikán. — „Még a' mi Seregeink semmi nevezetes mozdulást se tettek, résszerént azért, mivel ámbár az Ellenség mindenünnen vissza-vonúlt a' tenger' partjai felé: még se tudhatni bizonyosan, mi légyen néki valóságos gondolatja? résszerént azért is, mivel a' magas *Alpeseken* el kezdett már havazni.“

Nápolyból, Auguftusnak 26-dikán. — „A' múltt Vasárnap, harmadik lovas Regimentünk indulá már el innen *Pedemontium* felé. Nem tudjuk még egész meghatározással, miért gyakoroltatja F. Királyunk úgy annyira, mind két *Szitziliáaan*, a' Katonaságot, 's szaporíttatja annak számát; hanem tsak ugyan az itt a' közönséges vélekedés, hogy ha elébb nem is: a' jövő tavasszal, mindenfelől próbákat fognak tenni az egyesültt Hatalmasságok, *Fran.* Országoknak tengeri szélein. — Az arany, és ezüst pénzeknek öszve-vásárlását, és el-adását, mind itt, mind Státusunknak több részeiben, szorossan meg-tiltotta a' Király. Ha olyanok vétének ezen tilalom ellen, kik, vagy a' magok pénzeknek, vagy a' Státus által reájok bizattatottnak ki-adogatásával folytatnak törvényes kereskedést: tengeri hajón való tiz eszten-

dei dolgozásra büntettetnek; ha pedig más fzemélyek hágándiak - által e' részben a' Kir. Rendelést: a' Nemeseknek, 3 esztendei tömlözt; a' nemteleneknek, tengeri hajón való 3 esztendei dolgozás lellz a' büntéssek. "

Varsói magános Levelek írják: 1.) hogy *Wielohorsky* Generális meg - holt *Varsóban*; 2.) hogy Hertzeg *Poniatovski József*, a' ki *Mokronovski* Generális' Seregofztálynánál Volontér - fővel szolgál, sebet kapott, de nem veszedelmest, eggy olly viadal' alkalmatosságával, mellyben két lengyel sántzot nyertek a' Pruffzusok; de a' Lengyelek ismét vissza - vették azokat töllök. 3.) Hogy a' Pruffzusok el-költöztek *Varsó* alól. " — Ezen harmadik tzikkelyel egyenesen ellenkező történetet hírdetnek más tudósítások.

B é t s.

Mészáros Generálisnak sok rendbéli érdemeit, Bárói rangra való emeléssel is meg-jutalmaztatta ő Felsége.

Hadi-Tármester Gróf *Braun*, gyengélkedő egészsége miatt, vissza - jött ide a' *Rajnai* Seregtől.

Szeptembernek tizedik napján, a' *Stubenthar* nevezetű Kapu előtt, lovas és gyalog Katona-Strázsák között eggy Ember függött nyakánál fogva, mellynek látására reggeltől fogva estig járt a' temérdek sokaság. Következendő inscriptziójú tábla

fzemléltetett a' függő személly' mellyjén:
*Cajetan Gilofski, wegen Staats - und
 Landesverrätherey. (Gilofski Kajetán,
 Státus - és Tartomány - árulásért.)* —
 Nyomtatott zédulák is jelentek - meg ez
 alkalmatosságra, mellyek' foglalatjának ez
 az értelme: „Kedves Polgár-Társaim! Az
 az Ember, ki a' Hadi Törvény szerént ma
 akasztatott - fel, *Gilofskinak* hivattatott.
 Ugy jött *Bétsbe*, mint Idegen (*Salzburg-*
ból való vóit); óltalmat és kenyeret adott
 nékie a' Státus; tsendesesen és szerentsésen
 élhetett volna (Aktuáriusi hivatalt viselt
 utólyára, a' Bétsben lévő Katonai Fő-
 Törvényfzéknél, ezer forint fize-
 téssel); de rút háládatlansággal fertéztette-
 meg lelkét, mert a' Státusnak, melly ötet
 olly szeretettel fogadta, árulója lett, 's vét-
 kezett Polgár-társai ellen, kiknek tsendes-
 ségét meg akarta láborítani. Jólkor ki-
 tudódott ezen Embernek vétkes szándéka,
 el - fogatott, és vizsgálás alá vétetődött:
 tsak hamar meg - érzette, hogy az Igazság-
 nak sullyos keze elő fogja ötet venni; és
 minthogy egy ollyatén Ember előtt, ki,
 a' maga Polgártársainak tsendességét, és
 bóldogságát fel akarta forgatni, szükséges-
 képpen idegen tárgyak vóltak az Isten és
 Vallás: ez okozta, hogy ő még nagyob-
 bította vétkét maga meg - ölése által, mert
 fog - helyében fel - akasztotta magát egy
 kezfkenővel, olly reménység alatt, hogy

meg fog ekképpen menekedni a' büntetés-től, melyet az efféle Büinösöknek szabnak a' Törvények. Nem menekedett - meg attól mindazáltal; szententzia mondódott reá a' Hadi Törvény által, és függ azon gerendán, a' mellyre el vala rendelve: — hogy ezen példából úndorodást vegyenek a' Tsendesség - háborítók; 's vigasztalást minden jó Polgárok, kik az efféle Gonosztévőknek igazságos meg - büntetetésében bátorságot találnak, személlyeikre, és vagyonaikra nézve; 's érzik azt a' szerentséjeket, hogy egy olly Státusban élnek, mellyben, Rend, és Törvények uralkodnak. “

Magyar Ország.

Nemes Bihar-Vármegyének nemesen gondolkozó Rendjei, tekintvén a' Köz-Népnek mind gabona, mind pénzbeli szükségseit: önnön jó indulatjokból meghatározták, hogy minden Járásokban (Procesz-musokban) élés - házak állítódjanak - fel, Fellyekbe ingyen szolgáltatnak éleket a' szöldes-Uraságok, az említett Köz - Nép' számára.

Szalárdon (Bihar - Vármegyében) savanyú vizet találtak.

Esztergomból, Sept. 8-dikán. „Tekintetes *Huszár* József Királyi Tanácsos Úrnak Kir. Kommisszáriussága alatt, melly szerentsé-

sen ment légyen véghez, e' folyó Septem-bernek 2 dik, és 3-dik napjain, a' mi új Magistrátusunknak fel állítatása: meg fogom írni a' jövő postán: közlöm most a' nevezett Királyi Komisszárius Úrnak, Városunkhoz mondott hahatós Beszédjét, melly is így következik:

Nemes Szabad Királyi Város!

„A' Városi Társaság, bizonyos Embereknek egymáshoz lévő bizakodásokból eredett a' végre, hogy eggyező szívvel, mind különös, mind közönséges bódogságokat czközöllyék. Mind a' kettőnek fenék-köve, Apostoli Magyar Hazánkban az Ország' Törvényne, mellyre a' Szabad Királyi Városoknak tulajdon kormányozása állítatott. E' nélkül, a' Városi Társaság, nem tsak magára nézve szörnyű gyülevész; hanem az egész Nemzeti Testre tekintvén (a' mellynek ő, része), felettébb veszedelmes yólna: mert kiki maga gondolatját 's akaratját követvén, a' társasági alkotvány annyi részre kontzoltatna, a' mennyi főből áll; és ha néha eggyezne is, eggyezne leginkább azokban, a' mik a' fenn- említett két rendbéli bódogságot tellyességgel semmisítenék. Szükséges tehát a' törvényes kormányozás — de mivel a' Polgárok személyenként magokat így se kormányozhatják: böltsen rendelték hajdani ditsöültt Királlyaink, hogy minden Szabad Királyi Város tulajdon kebléből állíttson némelleyeket, kik az egész Társaság' akaratjával olyanokat válasszanak, kikre a' törvényes kormányozást bízni lehessen. —

Efféle öfzve-iktatott érdemes, 's tudós Személyek Tanátsnak nevezetnek; mert a' különös jóról valamit hirtelen intézni, és végezni, veszedelmes: hasznos pedig hosszabb tanátskozás után, a' dolgot szaporán végre-hajtani. Nem vólna kívánatosabb, mint-sem az ilyen szükséges Tagokat örökké meg-tarthatni; de mivel, vagy a' szándékok' különbsége nem olly hasznossakat nevezett, mint a' millyeneket egy Város' kormányozása kíván, vagy a' vigyázatlanság néha némellyeket, hosszabb hivatalra érdemtelenné tett, vagy a' hasznosakat a' fáradhatatlan iparkodás életektől meg-fosztott; arra való nézve, ditséretes szokásba jött, illetén kormányozó Tanátsot, haszon' kedvéért gyakrabban újjítani. Erre a' végre küldettem én is kegyelmesen, mostani Fels. *Első Ferentz* Kőronás Urunktól, mint Királyi Biztos, ebbe a' régi bajnokos, és ditsősséges Szabad Királyi *Esztergom* Városába. Hogy tehát nyilvánosságosabban a' N. Városnak, ki-küldésemnek okai értésére legyenek: a' dolognak igaz rendje úgy hozza magával, hogy leg-először is a' Kir. Levél el-olvastassék, és szokás szerént publikáltassék.

Melly nagy örömmek tartanám! ha e' Ns Városnak eggyező választásával, eggy olly Tanátsot állíthatnék, mellyben személlyenként mindnyájan, és az egész Közönség öfzveséggel meg-nyugodna, 's boldogúlna. Ez, eggyetlen egy tzéllya Fels. Urunknak, és az én óhajtasom; ez, tudom, az egész Nemes Városnak kívánsága. Nem is lehet kételkedni ezen szerentséről, ha a' részre-hajló személlyválogatás, hályagot nem von a' Közjóra nézni

tartozó voksolásra. Nem minden Tudós, hasznos; se nem Minden' tapasztalása. Az erkölts nyilatkoztatja-ki mind a' kettőt. Az erkölts mondán, melly a' Köz. Társaságban tulajdonát utolsó helyre teszi, Polgár Társainak javát pedig, mint különösen, de leg-kevésben közönségesen első jónak tartja; ennélfogva, elnyerésén, meg-tartásán ismétlen. Ily szép, illy hasznos, illy szükségeltetend, és nagy lelkű Férjfiakat számlálnak láthatni e dicső Nemes Városban; — legyenek tehát minden lélvvel, 's ép indulattal egyetemben hogy dolgozhoz! Ne sajnállyuk vállunkat egybe-venni, e' közönséges Tereh, vagy is egy Nemes Tardás' vállalztása alá, kinek vállaira fog szállani a' miénkről majd nem csak az egész nehézség. Azon legyünk, hogy egy lélvvel és lélvvel áldják* Építő-Székünket árvák és özvegyek, hatálmásabbak és ügye-fogyottak. En ugyan első örömeim, 's ditsösségeim közzé fogom számlálni ezen órát, ha e' Nemes Városnak' hasznára, 's bódogságára, elől-ülésem alatt el-folyánd."

Frantzia Ország.

A' vélekedéseknek, és azoknak nyomtatásban való közléseknek szabadságát, nagyon meg-fzorította vala *Robespierre*: most már azt is fel-óldozta a' N. Gyűlése, *Robespierre*nek kötelei alól. Ha tartós lesz ezen szabadság: meg fog ez buktatni némelyeket azok közzül, a' kik fő Buktatói

váltak *Robespiernek*. — Könnyen hozzá lehet ehhez vetni, tsak az itt következő izikkelyéből is egy *Párisi Újságnak*: — „Sokan állítják, hogy *Fouquier-Tainvillet* (a' ki Közöns. Vádoló volt az előbbeni Rev. Törvényfzéknel) meg fogja szabadítani a' Rev. Törvényfzék. Bizonyosnak mondatik, hogy ez a' Tsuda-állat nem tselekedett egyebet, hanem a' mit a' Közjóra ügyelő Deputátzió' Végzése szabtak eleibe. — Befzélük, hogy *Fouquiernek* hivatalbéli Védelmözje így fog okoskodni (ez Irónia): „*Robespiernek* nem voltak Tzimborássai a' Közjóra ügyelő Deputátzióban: mert az alatt, hogy el-vonta vala ő magát a' Deputátziótól, a' melly idő szakasz, négy Dekásokig (negyven napokig) tartott: nem szünt-meg úgy viselni magát a' Deputátzió, mint viselte vala a' *Robespierre*' jelenlétében: tsak úgy rémített, olly érzéketlenséget mutatott, olly gyakorlásban tartotta a' gilljotínt, annyi tsoport Embereket ölette meg törvény-szolgálatás nélkül, 's olly formán nyilatkoztatta-ki magát az emített négy Dekások alatt, mint annak-előtte. Arról tehát, a' mit *Fouquier*, a' Deputátzióval eggyezőleg tselekedett, nem lehet úgy itélni, hogy *Robespiernek* Tzimborássáival eggyezőleg tselekedte volna azt; következésképpen nem lehet mondani

felőle, hogy Tzimborássa lett volna ő maga is annak a' Gonofztévőnek (*Robespiernek*): *Fouquier* tehát kárhoztathatatlan Tisztviselő. — — Szabad legyen, ezen okoskodásához a' Védelmezőnek, hozzá adni tóldalékúl: „Ha *Fouquier*, Tzimborássa lett volna *Robespiernek*: nem komendálta volna azt a' Deputátzió, Közöns. Vádolónak, az új Revolút. Törvényfzék mellé. Úgy de, *Barrere* kiáltotta-ki, annak. *Fouquier* tehát, kárhoztathatatlan Tisztviselő. — *Quod erat demonstrandum!* — Geometrika Demonstrátzió ez, úgy-é Olvasók?

Elegyes Tudósítások.

A' *Török Birodalomnak Smirna* nevű híres Városában azzal hitegetik a' Frantzia Jákobinusok az eggyügyü *Török lakosokat*, hogy egész Frantzia-Ország, *Török* vallásra fog áltani, és vissza-szerzi a' *Törököknek Krimeét* az *Oroszoktól*.

Londonból, Augufztusnak 22-dikén, — „Látván Miniftériumunk, hogy a' fel-zúdúltt Népbőlvalókat le nem lehet már tsendesíteni szép szóval: hat lovas Regementeket parantsolt ide a' környékekből. Buzgóan el-követnek azonban Városunknak okos és jó Lakosai minden tsendes eszközoeket is,

mellyek által egyenes útba térítõdhessék-vissza a' tévelygésben lévõ rész. Annyival nyomosabb reménységünk vagy on eránta, hogy semmi veszedelmes következéseket nem fognak szülni e' mostani nyughatatlan-kodások: minthogy tudjuk, hogy ezekre, éppen nem magától vetemedett a' Nép, hanem Frantzia Émisszáriusok által tsábít-tatott, egy olly történetnek alkalmatos-ságával, mellynek valóságát mihelyt meg-érti: lehetetlen, hogy mindjárt másképpen ne gondolkodjék. A' történet t. i. ez: Egy házból, mellyben újjonnan szedett Katonák szoktak tartatni, ki-ugrott egy Rekruta az ablakon, 's mindjárt szörnyü halált. halt. Az efféle történetekre ügyelõ Törvényszék nem járván jól végére a' dolognak, olly vigyázatlan szententziát hozott: hogy okozta legyen az említett szerentsétlennek halálát, az erőszakos bé-záratás; holott bizonyos, hogy maga állott az, önként-való jó-szánttából Katonának; valamint bizonyos dolog felõlle az is, hogy nem sokkal jött-ki az elõt a' meg-háborodott elméjüek' ispotálllyából, a' mellyben gyó-gyíttatott volt. "

A' szerentsétlen Frantzia Királyfinak holt-tirét írják némelly Tudósítások.

Néhai *KVI. Lajos Fr. Királynak* öregebbik testvére is hivatalt vett *Londonba*.

H í r a d á s.

Nemes *Szabolts-Vármegyében* fekvő *Nagy-Kálló Mezővárosának* Királyi Beneficiumai, úgymint: mélfárszékje, ser, és pályinka - főző - háza, 's kalmár - bóltja, mellyektől eddig esztendőnként 3600 — három ezer hat száz forint árenda - pénz fizetődött: ezen folyó September-hónapnak huszonkilentzedik napján tartandó kótya-vetye (licitáció) által újjonnan árendába fognak botsáttatni. Ugyan ezen most említett napon, t. i. 29-dik Septemberben fog kezdődni az új árenda.

